

ENCYKLIKA Jána XXIII.

SACERDOTII NOSTRI PRIMORDIA

Katolíckemu episkopátu
na sté výročie smrti svätého farára z Arsu,
1. augusta 1959

Preklad: Marta Jedličková
Vydavateľské družstvo Lúč, 1996

ÚVOD

Významná zhoda

1. Najčistejšia radosť, ktorá sprevádzala moje kňazské primície, sa mi navždy spája v pamäti s hlbokým pohnutím, aké som zažil 8. januára 1905 vo vatikánskej bazilike z príležitosti slávneho blahorečenia pokorného francúzskeho kňaza Jána Máriu Krstiteľa Vianneya. Vtedy, bolo to len niekoľko mesiacov po mojom povýšení na kňazský úrad, ma hlboko zasiahla obdivuhodná kňazská postava, ktorú môj predchodca sv. Pius X., niekdajší salzanský farár, s takou radosťou predstavil ako vzor pre všetkých pastierov duší.

Ani po toľkých rokoch nemôžem si na to zaspomínať bez toho, že by som sa znovu nepoďakoval božskému Vykupiteľovi za túto význačnú milosť, za duchovný podnet, ktorý mi takto vtlačil do duše už na začiatku môjho kňazského života.

2. Pamätám si aj to, že v deň tohto blahorečenia som sa dozvedel o pozdvihnutí medzi episkopát Mons. Giacoma Maria Radini-Tedeschiho, veľkého biskupa, ktorý ma mal o niekoľko dní povolať do svojich služieb a ktorý bol mojím učiteľom a najdrahším otcom. A v jeho spoločnosti som začiatkom toho istého roku 1905 po prvý raz putoval do Arsu, skromnej dediny, ktorú jej svätý farár navždy preslávil.

3. V roku, v ktorom som prijal plnosť kňazstva, pápež slávnej pamäti Pius XI. novým rozhodnutím Prozreteľnosti pristúpil 31. mája 1925 k slávnostnej kanonizácii "chudobného farára z Arsu". Najvyšší veľkňaz vo svojej homílii s potešením opisuje "štíhlu postavu Jána Krstiteľa Vianneya, hlavu, ktorá žiari akoby bielou korunou dlhých vlasov, chudú tvár zničenú pôstmi, z ktorej natoľko vyžarovala nevinnosť a svätosť pokornej a umiernennej duše, že stačil prvý pohľad na neho a zástupy prichádzali na blahodarné myšlienky"¹. Trocha neskôr ten istý pápež v jubilejnom roku svojho kňazstva doplnil gesto sv. Pia X. voči kňazom Francúzska a rozšíril nebeský patronát sv. Jána Márie Vianneya na celý svet, "aby napomáhal duchovné dobro kňazov celého sveta"².

4. Ctihodní bratia, tieto činy mojich predchodcov, na ktoré sa mi viaže toľko mojich milých spomienok, si veľmi rád pripomínam, ctihodní bratia, na sté výročie smrti svätého farára z Arsu. 4. augusta 1859 odovzdal totiž dušu Bohu, zodraný námahami za vyše štyridsaťročnej výnimočnej pastoračnej služby ako predmet jednomyselného uctievania. Dobrorečím Božej prozreteľnosti, ktorá už dvakrát

potešila a osvietila slávnostné okamihy môjho kňazského života jasom svätosti arského farára, že mi znovu ponúka, a to od začiatku tohto najvyššieho pontifikátu, príležitosť velebíť takú slávnú pamiatku tohto pastiera duší. A vy sa, na druhej strane, nebudete čudovať, ak sa v liste, vám adresovanom, môj duch a moje srdce osobitným spôsobom obracajú na kňazov, mojich najmilších synov, aby som ich všetkých naliehavo podnietil - najmä tých, čo sú v pastoračnej službe - rozjímať o obdivuhodnom príklade jedného ich spolubrata v kňazstve, ktorý sa stal ich nebeským patrónom.

Učenie tohto storočia

5. Zaiste jestvuje už mnoho pápežských dokumentov, ktoré kňazom pripomínajú požiadavky ich stavu a vedú ich vo vykonávaní ich služby. Aby som pripomenul len tie najdôležitejšie, znovu odporúčam exhortáciu "Haerent animo" sv. Pia X.3, ktorá ma podnecovala v prvých rokoch môjho kňazstva, učiteľskú encykliku "Ad catholici sacerdotii fastigium" Pia XI.4 a spomedzi mnohých dokumentov a prejavov môjho bezprostredného predchodcu o kňazstve jeho exhortáciu "Menti nostrae"⁵, ako aj obdivuhodnú trilógiu na počesť kňazstva⁶, ktorú mu vnukala kanonizácia sv. Pia X. Tieto texty, ctihodní bratia, sú vám známe. Ale dovoľte mi spomenúť tu s pohnutím posledný prejav; smrť zabránila Piovi XII., aby odznel, ale zostáva poslednou slávnostnou výzvou tohto veľkého pápeža ku kňazskej svätosti. Píše sa v ňom: "Sviatosťný charakter vysviacky z Božej strany spečatuje večnú zmluvu o jeho zvláštnej obľube, ktorú si od vyvoleného stvorenia vyžaduje ako odplatu vlastné posväcovanie... Klerik bude vybraný spomedzi ľudu, bude mať výsadu vlastnenia Božích chariziem, bude uchovávať Božiu moc, slovom, bude "alter Christus"... On nepatrí sám sebe, ako nepatrí rodičom, priateľom, ani jedinej vyhranenej vlasti: univerzálna láska bude jeho dychom. Ani vlastné myšlienky, vôľa, city nie sú jeho, ale Kristove, ktorý je jeho život"⁷.

6. Sv. Ján Mária Vianney nás všetkých pobáda na tieto vrcholy kňazskej svätosti a ja na ne s radosťou pozývam dnešných kňazov; pretože ak aj poznám ťažkosti, s ktorými sa stretávajú v osobnom živote a tie, ktoré vyplývajú z bremena služby, ak aj neignorujem pokušenia a únavy niektorých, skúsenosť mi hovorí aj o odvážnej vernosti veľkej väčšiny a duchovnom vzostupe tých najlepších. Jedným i druhým adresuje Pán v deň vysviacky túto vetu plnú nežnosti: "Iam non dicam vos servos, sed amicos"⁸. Kiežby im táto moja encyklika pomohla zachovať sa a rásť v tomto Božom priateľstve, ktoré je radosťou a silou každého kňazského života!

Cieľ encykliky

7. Nemám, ctihodní bratia, v úmysle zaoberať sa tu všetkými stránkami súčasného kňazského života; naopak, podľa príkladu sv. Pia X. "nepoviem vám veci, ktoré by ste už nepočuli, alebo by boli niekomu nové, ale jednoducho to, čo je dobré každému pripomenúť"⁹. Keď totiž budem opisovať črty svätosti arského farára, povedie ma cieľ zdôrazniť niektoré stránky kňazského života, ktoré sú v každom čase podstatné, ale v našich dňoch nadobúdajú takú dôležitosť, že pokladám za povinnosť svojho apoštolského poslania osobitným spôsobom o tejto veci hovoriť z príležitosti spomínaného stého výročia.

Cirkev, ktorá oslávila tohto kňaza, "obdivuhodného pre jeho pastoračnú horlivosť a pre neustálu túžbu po modlitbe a pokání"¹⁰, dnes, sto rokov po jeho smrti, prežíva radosť, že ho môže predstaviť kňazom celého sveta ako vzor kňazskej askézy, ako vzor nábožnosti, najmä eucharistickej a vzor pastoračnej horlivosti.

KŇAZSKÁ ASKÉZA

Prvá časť

8. Hovoriť o sv. Jánovi Márii Vianneyovi znamená vybaviť si v mysli postavu mimoriadne umŕtveného kňaza, ktorý sa z lásky k Bohu a za obrátenie hriešnikov zriekal jedla a spánku, ukladal si drsné bičovanie a predovšetkým až heroicky sa

zriekal sám seba. Ak je pravda, že vo všeobecnosti sa od veriacich nevyžaduje kráčať po takejto výnimočnej ceste, Božia prozreteľnosť to zariadila tak, aby v Cirkvi nikdy nechýbali pastieri duší, ktorí pohnutí Svätým Duchom neváhajú uberať sa po nej, lebo najmä takí muži robia zázraky obrátenia. Obdivuhodný príklad odriekania arského farára, "prísneho na seba a mierneho voči druhým"¹¹, všetkým výrečne a vážne pripomína prvoradé miesto askézy v kňazskom živote.

Evanjeliové rady a kňazská svätosť

9. Keď môj predchodca Pius XII. chcel čo najviac objasniť toto učenie a rozptýliť niektoré dvojznačnosti, upresnil, že je nepravé tvrdenie, podľa ktorého "klerický stav - ako taký, a nakoľko pochádza z Božieho zákona - svojou povahou alebo aspoň postulátom svojej prirodzenosti si vyžaduje, aby jeho členovia zachovávali evanjeliové rady"¹². A pápež správne dodáva: "Klerik teda nie je z Božieho zákona viazaný evanjeliovými radami chudoby, čistoty a poslušnosti"¹³. Ale veľmi by sme sa mýlili v posudzovaní myšlienok tohto pápeža, takého ustarosteného o svätosť kňazov, ako aj o trvalé učenie Cirkvi, keby sme si mysleli, že svetský kňaz je menej povoláný k svätosti ako rehoľník. Opak je pravdou, pretože vykonávanie kňazských funkcií "si vyžaduje väčšiu vnútornú svätosť, než sa vyžaduje aj od rehoľného stavu"¹⁴. A ak na dosiahnutie tejto svätosti života neukladá kňazovi uskutočňovanie evanjeliových rád na základe klerického stavu, predsa sa mu predkladá ako kráľovská cesta kresťanského posväcovania. Napokon, na moju veľkú útechu mnohí veľkodušní kňazi to dnes pochopili, a hoci zostávajú v radoch svetského kléru, dožadujú sa cirkvou schválených nábožných združení, aby sa v nich dali viesť a podporovať na ceste k dokonalosti!

10. Presvedčení, že "veľkosť kňazstva spočíva v napodobňovaní Ježiša Krista"¹⁵, kňazi budú teda, väčšími než kedykoľvek predtým pozorní na výzvu božského Majstra: "Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma"¹⁶. Svätý arský farár, ako sa o ňom píše, "často rozjímal o tejto vete nášho Pána a snažil sa uviesť ju do praxe"¹⁷. Boh mu dal milosť zostať jej hrdinsky verný a jeho príklad nás ešte dnes vedie na ceste askézy, na ktorej žiari veľkým jasom svojou chudobou, čistotou a poslušnosťou.

Sv. Ján Vianney - obdivuhodný vzor evanjeliovej chudoby

11. Na prvom mieste zachovávajú chudobu pokorného farára z Arsu, dôstojného súpera sv. Františka z Assisi, ktorého bol - ako člen tretieho rádu - verným nasledovníkom. Bohatý, keď bolo treba dať druhým, ale chudobný pre seba, žil v úplnej odpútanosti od dobier tohto sveta a jeho naozaj slobodné srdce sa naširoko otváralo všetkým hmotným i duchovným biedam, ktoré sa na neho valili. "Moje tajomstvo je jednoduché," hovorieval: "Všetko dať a nič si nenechať"¹⁹. Jeho nezištnosť spôsobila, že bol starostlivý o chudobných, najmä o tých vo farnosti, voči ktorým prejavoval mimoriadnu jemnosť a zaobchádzal s nimi "so skutočnou nežnosťou, ohľaduplne, treba povedať úctivo"²⁰. Odporúčal nepočínať si neúctivo voči chudobným, lebo takýto nedostatok úcty dopadá na Boha; a keď mu biedni kloпали na dvere a on ich dobrotivo prijímal, bol šťastný, že im mohol povedať: "Ja som chudobný ako vy; dnes som jedným z vás"²¹. Na konci života veľmi rád opakoval: "Som veľmi spokojný: nemám už nič a dobrý Boh ma môže zavolať, kedy bude chcieť"²².

Aplikácia pre dnešných kňazov

12. Z toho môžete, ctihodní bratia, vyrozumieť, s akou láskou povzbudzujem našich drahých synov v katolíckom kňazstve, aby rozjímali nad takýmto vzorom chudoby a činorodej lásky. "Každodenná skúsenosť dokazuje - písal Pius XI., a myslel práve na svätého farára z Arsu, "že kňazi skromného života, ktorí podľa učenia evanjelia nehľadajú v ničom vlastný prospech, sú obdivuhodným dobrodením pre kresťanský ľud"²³. Keď ten istý pápež uvažoval o dnešnej spoločnosti, adresoval aj kňazom toto vážne napomenutie: "Dnes, keď sa vo svete

dá za peniaze všetko predať a všetko kúpiť, musia kráčať slobodní od každého sebeckta, musia žiť vo svätom opovrhovaní nízkym lakomstvom, nesmú hľadať vlastný zisk, ale dobro duší, nesmú pracovať pre svoju slávu, ale slávu Božiu"24.

13. Tieto slová by si mali zapísať do srdca všetci kňazi. Ak sú tu takí, čo oprávnené vlastnia osobné majetky, nech sa na ne nenaviažu. Skôr nech si pripomínajú povinnosť, ako ju vyjadruje Kódex kanonického práva o cirkevných majetkoch: "Nadbytok dať chudobným alebo na dobré ciele"25. A dal by Boh, aby si nikto nezaslúžil výčitku, akú svätý farár adresoval svojim ovečkám: "Koľkí majú peniaze, ktoré si dobre ukrývajú, kým toľkí chudobní zomierajú od hladu"26. Viem však, že dnes mnohí kňazi žijú v podmienkach skutočnej chudoby. Oslávenie jedného z nich, ktorý takto žil dobrovoľne a tešil sa pomyslením, že je v celej farnosti najchudobnejší, bude pre nich blahodarným povzbudením zapierať sa praktizovaním evanjeliovej chudoby. A ak moja otcovská starostlivosť môže byť pre nich posilnením, nech vedia, že sa veľmi teším ich nezištnosti v službe Kristovi a Cirkvi.

14. Ctihodní bratia, keď odporúčam túto svätú chudobu, vôbec nemám v úmysle schvaľovať biedu, v ktorej sa občas ocitajú Pánovi služobníci v mestách či na vidieku. V komentári k Pánovmu nabádaniu k odpútanosti od majetkov tohto sveta sv. Béda Ctihodný nás jasne upozorňuje na každú mylnú interpretáciu: "Nemáme si myslieť" - píše - "že svätým sa prikazuje, aby neprechovávali peniaze na vlastné použitie, alebo pre chudobných; čítame totiž, že aj Pán na to, aby mohol budovať Cirkev, mal pokladničku...; ale skôr, aby sme kvôli tomu neslúžili Bohu, ani sa nezriekali spravodlivosti zo strachu pred chudobou"28. Napokon, "robotník si zaslúži svoju mzdu"29; a ja, keď prijímam za svoju starostlivosť môjho bezprostredného predchodcu30, naliehavo žiadam všetkých veriacich, aby veľkodušne odpovedali na výzvu biskupov, ktorí sú oprávnené ustarostení o zabezpečenie primeraných príjmov pre svojich spolupracovníkov.

Jeho anjelská čistota

15. Svätý Ján Mária Vianney, chudobný na majetky, bol rovnako umŕtvený, pokiaľ šlo o telo. "Niet iného spôsobu, ako sa dať Bohu v sebazaprení a v obeti." - hovorieval - "ako dať sa mu úplne"31. A v celom svojom živote uskutočňoval na hrdinskom stupni askézu čistoty.

16. Zdá sa, že v tomto je jeho príklad veľmi vhodný, lebo v mnohých oblastiach sú kňazi z titulu svojho úradu, žiaľ, nútení žiť vo svete, v ktorom vládne atmosféra nadmernej slobody a zmyslovosti. A pre nich veľmi pravdivo znie vyjadrenie sv. Tomáša: "V starostlivosti o duše je pre vonkajšie nebezpečenstvá ťažšie dobre žiť"32.

Okrem toho sú často morálne osamotení, málo pochopení, slabo podporovaní veriacimi, ktorým sa venujú. Všetkým, najmä tým najizolovanejším a najvystavenejším riziku, adresujem svoju vŕcnu výzvu, aby sa celý ich život stal jasným svedectvom tejto čnosti, ktorú svätý Pius X. nazýval "znamenitou ozdobou nášho stavu"33. Naliehavo vám odporúčam, ctihodní bratia, aby ste sa svojim kňazom čo najlepšie postarali o také podmienky života i práce, ktoré by podporovali ich štedrosť. V každom prípade treba odstrániť nebezpečenstvo osamotenosti a neopatrnosti i pokušenie záhaľky či riziko prehnanej činnosti. Ale rovnako treba v tejto súvislosti pamätať na vynikajúce učenie môjho predchodcu v encyklike *Sacra virginitas*34.

17. O svätom arskom farárovi sa hovorilo, že "mu čistota žiarila z pohľadu"35. Naozaj, kto vstúpi do jeho školy, zapôsobí naňho nielen hrdinstvo, s ktorým si tento kňaz podrobil svoje telo36, ale sila presvedčenia, s ktorou ťahal za sebou množstvo svojich penitentov. Vďaka dlhej praxi v spovednici vedel, aké smutné ruiny spôsobujú hriechy tela. "Keby tu neboli niekoľké čisté duše, ktoré dávajú Bohu náhradu," - povzdychol si, "... videli by ste, ako by sme boli potrestaní!" A hovoriac

zo skúsenosti, k tejto výzve pridával bratské povzbudenie: "Umŕtvovanie má v sebe balzam a vôňu, bez ktorých sa už nemožno zaobiť, ak sme ich raz okúsili... Na tejto ceste nás čosi stojí len prvý krok"³⁷!

18. Táto potrebná askéza čistoty, ktorá ani zďaleka neuzatvára kňaza do neplodného egoizmu, robí jeho srdce otvorenejším a pripravenejším pre všetky potreby bratov. "Keď je srdce čisté," - veľmi správne hovorieval arský farár, - "nezaobíde sa bez lásky, lebo našiel jej zdroj, ktorým je Boh." Akým požehnaním je pre spoločnosť, keď má vo svojom strede ľudí oslobodených od časných starostí, ktorí sa úplne zasväcujú Božej službe a bratom venujú svoj život, svoje myšlienky a energiu! Akou milosťou sú pre Cirkev kňazi verní tejto vynikajúcej čnosti. Spolu s Piom XI. ju považujem "za najväčšiu slávu katolíckeho kňazstva, ktorá podľa mojej mienky najlepšie zodpovedá želaniu a túžbam Najsvätejšieho Ježišovho Srdca vzhľadom na kňazské duše"³⁸. Svätý arský farár myslel na tento plán Božej lásky, keď zvolal: "Kňazstvo, to je láska Ježišovho srdca!"³⁹.

Jeho duch poslušnosti

19. Máme nespočetné svedectvá o duchu poslušnosti tohto svätca. Môžeme preto pokojne tvrdiť, že presná vernosť "sľubu" pri vysviacke mu bola príležitosťou na trvalé štyridsaťročné sebazapieranie. Celý život totiž túžil po samote posvätného sústredenia sa a pastoračné zodpovednosti mu boli príťažkým bremenom, od ktorého sa viac ráz pokúšal oslobodiť. Ale jeho úplná poslušnosť biskupovi bola ešte obdivuhodnejšia. Vypočujme si, ctihodní bratia, niekoľko svedkov jeho života: "Od svojich pätnástich rokov," - hovorí jeden z nich, - "túto túžbu (po samote) mal v srdci, aby ho trápila a oberala o radosti, ktoré by mohol okúsiť v svojom postavení"⁴⁰, ale "Boh nedovolil," - potvrdzuje druhý, - "aby mohol realizovať svoj zámer. Niet pochýb, že Božia Prozreteľnosť chcela, aby vlastnú túžbu obetoval poslušnosti, príjemno povinnosti, a tak mal Mária Vianney stálu príležitosť víťaziť nad sebou"⁴¹; "Mária Vianney," - uzatvára tretí, - "zostal arským farárom vďaka slepej poslušnosti - a zotrval tam až do smrti"⁴².

20. Je vhodné spresniť, že toto úplné stotožnenie sa s vôľou predstavených bolo, pokiaľ ide o motív, celkom nadprirodzené; bol to skutok viery v Kristove slová, ktoré povedal svojim apoštolom: "Kto vás počúva, mňa počúva"⁴³; a aby tomu zostal verný, v zriekaní sa vlastnej vôle sa cvičil obvykle prijímaním ťažkej služby v spovednici a všetkých ostatných každodenných úloh, v ktorých spolupráca medzi spolubratmi robí apoštolát plodnejším.

21. Rád dávam kňazom za príklad túto presnú poslušnosť dúfajúc, že pochopia celú jej veľkosť a duchovne im zachutí. A keby ich niekedy pokúšalo zapochybovať o dôležitosti tejto základnej čnosti, dosť možné, že dnes celkom nepoznanej, viem, že máme ako odpoveď jasné a rozhodné výroky Pia XII., ktorý potvrdzuje, že "svätosť nášho života a účinnosť apoštolátu sa ako o pevný základ opierajú o trvalé a verné rešpektovanie posvätnéj hierarchie"⁴⁴. Okrem tohto si, ctihodní bratia, zaiste pamätáte, ako dôrazne hovorili moji poslední predchodcovia o vážnom nebezpečenstve ducha nezávislosti uprostred kléru pri vyučovaní náuky, v metódach apoštolátu i v oblasti cirkevnej disciplíny.

22. Nechcem v tejto veci ďalej naliehať, ale skôr povzbudiť našich synov kňazov, aby v sebe rozvinuli synovský cit svojej príslušnosti k Cirkvi, našej Matke. O arskom farárovi sa hovorilo, že žil iba v Cirkvi a pre Cirkev, ako steblo slamy, ktoré sa priloží na žeravé ohnisko. Ako kňazi Ježiša Krista sme vo vnútri ohniska, ktoré Svätý Duch oživuje svojím ohňom; všetko sme dostali od Cirkvi; konáme v jej mene a užívame moci, ktoré nám udelila; radi jej slúžime vo zväzku jednoty a takým spôsobom, akým ona chce, aby sa jej slúžilo⁴⁵.

MODLITBA A EUCHARISTICKÝ KULT

Druhá časť

23. Človek pokánia, sv. Ján Mária Vianney, rovnako pochopil aj to, že "kňaz má byť predovšetkým mužom modlitby"⁴⁶. Všetci poznáme tie dlhé noci adorácie, ktoré mladý farár v dedine, vtedy ešte málo kresťanskej, strávil pred Najsvätejšou Sviatosťou. Svätostánok jeho kostola sa čoskoro stal ohniskom jeho osobného života a apoštolátu, takže vtedajšiu farnosť Ars vystihovalo skôr pomenovanie, ktorým Pius XII. charakterizoval kresťanskú farnosť: "Stredom je kostol a v kostole svätostánok po boku so spovednicou; tam znovu nadobúdajú svätosť mŕtve a choré duše"⁴⁷.

Modlitba v príkladoch a učení svätého arského farára

24. Pre kňazov tohto storočia, takých vnímavých pre efektívnosť konania, ako aj pokúšaných nebezpečným aktivizmom, je veľmi uzdravujúci tento vzor vytrvalej modlitby v živote úplne zasvätenom potrebám duší! Hovorieval: "Čo nám kňazom bráni, aby sme boli svätí, je nedostatok uvažovania; nevieme, čo vlastne robíme; je tu potrebné uvažovanie, modlitba, spojenie s Bohom." On sám, podľa svedectva jeho súčasníkov, zotrval v stave neustálej modlitby, z ktorej ho neodpútala ani vysilujúca námaha pri spovedaní, ani iné pastoračné úlohy. "Uprostred svojho mimoriadne zaneprázdneného života zachovával si stále spojenie s Bohom"⁴⁸.

25. Vypočujme si ešte jeho samého. Je nevyčerpatel'ny, keď hovorí o radoostiach a dobrodeniach modlitby. "Človek je chudák, ktorý sa na všetko potrebuje pýtať Boha"⁴⁹. "Koľké duše môžeme obrátiť modlitbou!"⁵⁰ A opakoval: "Modlitba - to je šťastie človeka na zemi"⁵¹. On sám toto šťastie hojne okusoval, keď jeho tvár, osvietená vierou, rozjímal o Božích tajomstvách a klaňaním sa vtelenému Slovu dvíhal svoju jednoduchú a čistú dušu k Najsvätejšej Trojici, najvyššiemu cieľu svojej lásky. A pútnici, čo zaplňali arský kostol, pochopili, že častým zvolaním, ktoré mu bolo také drahé, pokorný kňaz im prezrádza niečo z tajomstva svojho vnútorného života: "Byť Bohom milovaný, byť s ním spojený, žiť v jeho prítomnosti, ó, aký krásny život a aká krásna smrť!"⁵²

Kňaz je na prvom mieste človekom modlitby

26. Chcel by som, ctihodní bratia, aby sa všetci kňazi vašich diecéz dali presvedčiť svedectvom svätého arského farára, že je nutné byť mužmi modlitby, ako aj o tom, že je to možné, nech by boli niekedy akokoľvek zaneprázdnení službou. Je tu však potrebná živá viera, ako bola tá, ktorá oživovala Jána Máriu Vianneya a uschopňovala ho robiť zázraky. "Aká viera!" zvolal jeden z jeho spolubratov. "Tá by stačila na oživenie celej diecézy!"⁵³

27. Táto vernosť modlitbe je okrem toho pre kňaza povinnosťou osobnej zbožnosti, v rámci ktorej Cirkev múdro určila niektoré dôležité body, ako je každodenná rozjímová modlitba, návšteva Najsvätejšej Sviatosti, ruženec a spytovanie svedomia⁵⁴. A je tu aj prísna povinnosť, na ktorú sa zaväzuje pred Cirkvou, a to denná modlitba liturgie hodín⁵⁵. Vidno, že niektorí členovia kléru, možno pre zanedbávanie mnohých z týchto predpisov sa pomaly stávajú obeťami vonkajšej nestálosti, vnútorného ochudobnenia a jedného dňa budú bezbranne stáť pred pokušeniami života. Inak to bolo s arským farárom. "Keď ...neustále pracoval pre dobro duší, nezanedbával svoju. Sám seba posväcoval, aby bol schopný posväcovať iných"⁵⁶.

28. So sv. Piom X. hovorím: "Nech je teda každý pevne presvedčený, že ak chce kňaz zostať na výške vlastnej dôstojnosti, je pre neho absolútne nutný vysoký stupeň modlitby... Kňaz je väčší ako všetci ostatní povinný plniť Ježišov príkaz, "ako sa treba stále modliť..." - príkaz, ktorý má svoj ohlas v ráznom upozornení svätého Pavla: "V modlitbe buďte vytrvalí; bdejte pri nej a vzdávajte vďaky! Bez prestania sa modlite"⁵⁷. Na záver tohto bodu rád preberám slová príkazu, ktoré môj bezprostredný predchodca Pius XII. dáva kňazom už na začiatku svojho pontifikátu: "Modlite sa, modlite sa čoraz viac a naliehavejšie"⁵⁸.

Eucharistická zbožnosť svätého arského farára

29. Modlitba arského farára, ktorý prakticky posledných tridsať rokov svojho života strávil v kostole, kde ho zdržali jeho nespočetní penitenti, bola predovšetkým modlitbou eucharistickou. Jeho oddanosť nášmu Pánovi, prítomnému v Najsvätejšej Oltárnej Sviatosti, bola naozaj neobyčajná. "Je tam," - hovorieval, - "Ten, ktorý nás veľmi miluje; prečo by sme ho nemali milovať my"⁵⁹? On ho zaiste miloval a cítil, ako ho to k svätostánku neodolateľne priťahuje. Svojim farníkom vysvetľoval: "Aby sme sa dobre modlili, netreba veľa hovoriť. Vieme, že dobrý Boh je tam, vo svätostánku; jemu otvárame srdce a tešíme sa z jeho prítomnosti. A to je najlepšia modlitba"⁶⁰. Za každých okolností vstúpil veriacim úctu a lásku k Božej prítomnosti v Eucharistii a vyzýval ich na časté pristupovanie k sviatostnému stolu. On sám dával príklad tejto hlbokkej zbožnosti. Svedkovia sa takto vyslovili: "Aby bolo možné presvedčiť sa o tom, stačilo ho vidieť slúžiť sv. omšu a pokľaknúť pred svätostánkom, keď okolo neho prechádzal"⁶¹.

Dôležitosť Eucharistie v živote kňaza

30. "Obdivuhodný príklad svätého arského farára zachováva si i dnes celú svoju platnosť," potvrdzuje Pius XII.⁶² V živote kňaza nič nemôže nahradiť tichú a dostatočne dlhú modlitbu pred oltárom. Klaňanie sa Ježišovi, nášmu Bohu, ďakovanie, odprosovanie za naše viny i previnenia druhých, vrúcne prosby na mnohé úmysly, ktoré mu zverujeme, sa striedajú, aby pozdvihli kňaza k väčšej láske k Božskému Majstrovi, ktorému prisľúbili vernosť a k ľuďom, ktorí čakajú na jeho kňazskú službu. Praktizovaním takéhoto vrúcneho inšpirujúceho eucharistického kultu rastie duchovný život kňaza a zhromažďujú sa v ňom misijné energie statočných apoštolov.

31. A treba dodať, aké dobrodenie z toho vyplýva pre veriacich, ktorí sú svedkami takejto zbožnosti svojich kňazov a ich príklad ich priťahuje. Pius X. rímskemu kléru povedal: "Ak chcete, aby sa veriaci radi a nábožne modlili, predchádzajte ich v kostole svojím príkladom a modlite sa v ich prítomnosti. Kňaz, kľáčiaci pred svätostánkom, v dôstojnom postoji a v hlbokom zamyslení, je pre ľud povzbudivým vzorom, napomenutím a výzvou k horlivému napodobňovaniu"⁶³. Toto bola apoštolská zbraň par excellence mladého arského farára; nepochybujme o jej hodnote v akýchkoľvek okolnostiach.

Kňazstvo a obeta svätej omše

32. Nesmieme zabúdať, že eucharistickou modlitbou v plnom zmysle slova je obeta svätej omše. Potrebné je, ctihodní bratia, trvať najmä na tejto veci, lebo sa dotýka jednej z podstatných stránok kňazského života.

33. Nemám, samozrejme, v úmysle znovu tu predkladať tradičné učenie Cirkvi o kňazstve a eucharistickej obete. Moji predchodcovia blahej pamäti Pius XI. a Pius XII. v dokumentoch Magistéria veľmi jasne priblížili toto učenie, takže mi nezostáva iné, ako vás povzbudiť, aby ste s ním zoširoka oboznámili kňazov i veriacich vám zverených. Tak sa rozptýlia pochybnosti a odvážne názory, ktoré sa v tejto súvislosti kde-tu objavili.

34. Bude však dobré v tejto encyklike ukázať, v akom hlbokom zmysle si svätý arský farár, hrdinsky verný povinnostiam svojej služby, zaslúžil, aby ho dávali za vzor a príklad pastierom duší a vyhlásili ho za ich nebeského patróna. Ak je totiž pravda, že kňaz vysviackou prijme nezmazateľný znak na službu oltára a svoje kňazstvo začne eucharistickou obetou, toto neprestane byť po celý jeho život základom jeho apoštolskej činnosti i osobného posväcovania. A presne tak to bolo v prípade svätého Jána Márie Vianneya.

35. Čím je totiž apoštolát kňaza z hľadiska jeho základného pôsobenia, ak nie na každom mieste, kde je Cirkev, zhromažďovať okolo oltára znovuzrodený a očistený ľud zjednotený vo viere? Práve vtedy kňaz z moci, ktorú len on dostal, ponúka božskú obetu, v ktorej sám Ježiš obnovuje svoje jediné obetovanie seba, dovŕšené na Kalvárii, na vykúpenie sveta a na oslavu Otca. Potom zhromaždení kresťania

ponúkajú Nebeskému Otcovi božskú obeť prostredníctvom kňaza a učia sa obetovať seba ako "živú, svätú, Bohu milú obeť"⁶⁴. Tu Boží ľud, osvietený ohlasovaním viery, živý Kristovým telom, nachádza svoj život, svoj rast a ak je to potrebné, posilňuje svoju jednotu. Slovom, tu sa z pokolenia na pokolenie vo všetkých krajinách sveta v láske buduje mystické Kristovo telo, ktorým je Cirkev.

36. Pretože svätý arský farár bol zo dňa na deň väčšmi zaujatý vyučovaním právd viery a očisťovaním svedomí, pričom sa všetky skutky jeho služby zbíjali k oltáru, o takomto živote možno oprávnené povedať, že je eminentne kňazský a pastiersky. Je pravda, že v Arse hriešnici spontánne prúdili do kostola, priťahovaní povestou svätosti pastiera, zatiaľ čo iní kňazi museli a musia vynakladať dlhotrvajúce a práčne úsilie, aby zhromaždili svoje stádo; je isté, že iní majú úlohu skôr misijnú a ocitajú sa v podmienkach prvého ohlasovania dobrej zvesti o Spasiteľovi; táto apoštolská práca, veľmi potrebná a niekedy i veľmi ťažká, nesmie zapríčiniť, že apoštoli zabudnú na cieľ, ku ktorému majú smerovať a ktorý dosiahol arský farár, keď sa vo svojom skromnom vidieckom kostole venoval podstatným úlohám pastoračnej činnosti.

Svätá omša - prvý zdroj osobného posväcovania kňaza

37. A to nie je všetko. Celé osobné posväcovanie kňaza má sa formovať podľa obety, ktorú slávi, v súlade s výzvou rímskeho pontifikátu: "Poznávajte, čo robíte; napodobňujte toho, ktorého požívate." Prenechám tu však slovo môjmu bezprostrednému predchodcovi a jeho exhortácii "Menti nostrae": "Ako bol celý život nášho Spasiteľa zameraný na obetovanie seba, aj život kňaza, ktorý má odzrkadľovať obraz Krista, má sa s ním, v ňom a skrze neho stať príjemnou obetou... Nemá preto svätú omšu len celebrowať, ale intímne prežívať. Len tak totiž dosiahne nadprirodzenú silu, ktorá ho celkom premení a urobí ho účastným na uzmierujúcom živote božského Vykupiteľa"⁶⁵. A ten istý pápež uzatvára: "Je preto nevyhnutné, aby sa kňaz vo svojom vnútri usiloval zopakovať to, čo sa deje na obetnom oltári: ako sa obetoval Kristus, tak sa má obetovať aj jeho služobník. Ako Ježiš uzmieruje za hriechy ľudí, tak má kňaz na vznešenej ceste kresťanskej askézy dospieť k vlastnému očisteniu blížnych"⁶⁶.

38. Cirkev má pred očami toto vznešené učenie, keď vyzýva svojich služobníkov k asketickému životu a odporúča im sláviť eucharistickú obeť s hlbokou nábožnosťou. Nie je to vari preto, že niektorí kňazi dost' dobre nepochopili tesné puto, ktorým je spojené každodenné sebadarovanie s obetou svätej omše, keď postupne strácajú "prvú lásku", akú mali pri vysviacke? Arský farár mal takúto skúsenosť: "Príčinou ochabnutia kňaza," - hovorieval, - "je to, že nevenuje pozornosť svätej omši." A tento svätec mal až heroický "návyk ponúkať sa ako obeť za hriešnikov"⁶⁷ a prelieval slzy, "keď si pomyslel na nešťastie kňazov, ktorí nezodpovedajú svätosti svojho povolania"⁶⁸.

39. S otcovskou láskou žiadam svojich milovaných kňazov, aby sa pravidelne v určitých intervaloch skúmali, ako slávia sväté tajomstvá, s akou duchovnou dispozíciou pristupujú k oltáru a aké ovocie sa usilujú z toho vyťažiť. Sté výročie tohto obdivuhodného kňaza, ktorý z "útechy a šťastia, že môže sláviť svätú omšu", čerpal odvahu na vlastnú obeť, je pre nich výzvou; prechovávam pevnú dôveru, že jeho orodovanie im získa hojnú milosť svetla a sily.

PASTORAČNÁ HORLIVOSŤ

Tretia časť

Svätý arský farár - vzor apoštolskej horlivosti

40. Život v askéze a modlitbe, ctihodní bratia, o ktorom som vám s nadšením hovoril, predstavuje okrem iného tajomstvo pastoračnej horlivosti Jána Márie Vianneya a prekvapujúcu nadprirodzenú účinnosť jeho služby. Môj predchodca, blahej pamäti Pius XII. píše: "Nech však kňaz nezabúda, že jeho veľmi dôležitá

služba, ktorá mu bola zverená, bude tým plodnejšia, čím bude užšie spojený s Kristom a dá sa viesť jeho duchom"70. Život arského farára ešte raz potvrdzuje tento veľký zákon každého apoštolátu, ktorý má za základ slová samého Ježiša: "Bezo mňa nemôžete nič urobiť"71.

41. Nejde tu, samozrejme, o to, aby sme si pripomenuli celú obdivuhodnú históriu tohto pokorného vidieckeho farára, ktorého spovednicu tridsať rokov obliehali také nespočetné zástupy, že sa istí silní duchovia tohto obdobia odvážili vyčítať mu, že "znepokojuje devätnáste storočie"72, ani nemyslím, že by tu bolo vhodné uvažovať o jeho pastoračných metódach, ktoré nie vždy možno aplikovať na súčasný apoštolát. Stačí, keď v tejto súvislosti pripomeniem, že svätý farár bol vo svojej dobe vzorom pastoračnej horlivosti na francúzskom vidieku, kde sa na viere a mravoch ešte odrážal zmätok revolúcie. "Nie je veľa lásky k Bohu v tejto farnosti; vy ju tam priniesiete"73 - takto mu povedali, keď ho tam posielali. Aby tento neúnavný apoštol, plný iniciatívy, aby získal mládež a posvätil rodinné kozuby, pozorný čo sa týka ľudských potrieb svojich ovečiek, blízky ich životu, starostlivý a bez miery obetavý, keď išlo o ustanovenie kresťanských škôl a ľudové misie - bol naozaj dobrým pastierom svojho malého stáda, ktorý pozná svoje ovce, chráni ich pred nebezpečenstvami a vedie ich autoritou i múdrosťou. Neplatí azda to, čo povedal v jednom zo svojich prejavov bez tohto, že by si to uvedomil, o ňom samom: "Dobrý pastier, pastier podľa Božieho srdca: to je najväčší poklad, aký môže Boh udeliť farnosti!"74?

Príklad arského farára si zachováva svoju trvalú a univerzálnu hodnotu v troch základných bodoch, ktoré by sme radi, ctihodní bratia, predložili vašej pozornosti.

Silný zmysel pre vlastnú pastoračnú zodpovednosť

42. Čo predovšetkým udrie do očí, je jeho hlboký zmysel pre pastoračnú zodpovednosť. Jeho pokora a nadprirodzené poznanie ceny duše ho viedlo k tomu, aby s bážňou vykonával úrad farára. "Priateľu - zdôveril sa raz istému spolubratovi - vy neviete, čo znamená pre farára postaviť sa pred Boží súd!"75. A je dobre známa jeho túžba utiecť na nejaké osamelé miesto, kde by mohol "oplakávať svoj úbohý život" a ako ho poslušnosť a horlivosť za duše zakaždým vrátili na jeho miesto.

43. Ale ak bol v istých momentoch taký sklesnutý z úradu, ktorý sa stal mimoriadne ťaživým, tak len preto, že mal heroickú predstavu o svojich povinnostiach a zodpovednosti pastiera. "Môj Bože," - modlieval sa v prvých rokoch, - "daj, aby sa moja farnosť obrátila; prijímam utrpenia, aké budeš chcieť, po celý môj život!"76. Nebo mu toto obrátenie udelilo. Ale neskôr vyznával: "Keby som vedel hneď po príchode do Arsu, aké utrpenia ma tam čakajú, na mieste by som zomrel z obáv a úzkostí"77. Podľa príkladu apoštolov všetkých čias v kríži videl veľký nadprirodzený prostriedok, pomocou ktorého možno spolupracovať na spáse zverených duší. Bez ponosovania znášal pre ne ohováranie, nepochopenie, protirečenie; za ne prijal skutočné fyzické i morálne mučenie, ktoré mu spôsobovala takmer neustála prítomnosť v spovednici, každý deň, a to celých tridsať rokov; za ne bojoval ako Boží atlét proti pekelným mocnostiam; za ne si umŕtvoval telo. A je dobre známa odpoveď, čo dal spolubratovi, ktorý sa sťažoval na slabú účinnosť svojej služby: "Modlili ste sa, plakali ste, stonali ste a vzdychali. Ale postili ste sa, bdeli, spali ste na zemi, bičovali ste sa? Kým sa nedostanete až sem, nemyslíte si, že ste urobili všetko"78.

44. Obraciam sa na všetkých kňazov, čo majú na starosti duše, a zaprisahávam ich, aby počúvali tieto pádne slová! Nech každý, na základe nadprirodzenej múdrosti, ktorá má vždy viesť naše činy, zhodnotí vlastné konanie vzhľadom na ľud jemu zverený do pastoračnej starostlivosti. Bez toho, že by pochyboval o Božom milosrdenstve, ktoré prichádza na pomoc našej slabosti, nech vo svetle príkladu sv. Jána Márie Vianneya zváži vlastnú zodpovednosť. "Veľkým nešťastím pre nás farárov je," - ťažkal si svätec, - "keď duša znečitlivie"; myslel tým na

nebezpečenstvo, že si pastier navykne na stav hriechu, v ktorom žijú mnohé jeho ovečky. A aby sme ešte lepšie vstúpili do školy arského farára, ktorý bol presvedčený, že na to, aby sme ľuďom dobre robili, musíme ich milovať⁷⁹, nech sa každý sám seba opýta na lásku, ktorá ho pohýňa, keď ide o tých, za ktorých má pred Bohom zodpovednosť a pre ktorých je Kristus mŕtvy!

45. Je predsa pravda, že sloboda ľudí alebo niektoré udalosti, nezávislé od ich vôle, môžu niekedy byť v rozpore so snahami aj tých najväčších svätých. Kňaz však má povinnosť pripomínať si, že podľa nevyspytateľných plánov Božej prozreteľnosti osud mnohých duší sa viaže na jeho pastoračnú horlivosť a príklad jeho života. Či táto myšlienka svojou povahou nevzbudí spasiteľný nepokoj u vlažných a nepodnieti najhorlivejších?

Neúnavný kazateľ a katechéta

46. Sv. Ján Mária Vianney, "vždy pripravený odpovedať na potreby duší"⁸⁰, ako pravý pastier vynikal tým, že pre ne hojne zabezpečoval prvoradú potravu, ktorou sú náboženské pravdy. Celý život bol kazateľom a katechetom.

47. Je dobre známe, akú vytrvalú námahu vynakladal, aby plne zodpovedal tejto požiadavke úradu, podľa Tridentského koncilu "primum et maximum officium". Oneskorene ukončené štúdiá boli veľmi namáhavé; kázne ho spočiatku stáli veľa prebdených nocí. Ale aký príklad pre služobníkov Božieho slova! Niektorí, aby ospravedlnili vlastný nedostatok horlivosti v štúdiu, radi by sa opierali o jeho slabé vedomosti. Lepšie by bolo napodobňovať jeho odvahu stávať sa hodným takej veľkej služby úmerne darov, ktoré dostal; napokon, títo neboli takí skromní, ako iní, čo niekedy radi opakujú, že "mal veľmi jasnú a prenikavú inteligenciu"⁸¹.

Akokoľvek, každý kňaz má povinnosť nadobúdať a zveľaďovať si všeobecné vedomosti a aj poznatky z teologických vied primerane svojim schopnostiam a svojim úlohám. A Pánovi by sa páčilo, keby pastieri duší urobili vždy toľko pre rozvoj svojej inteligencie a pamäti, a najmä pre to, aby čerpali svetlá z knihy najbohatšej, akú možno čítať, ktorou je Kristov kríž - toľko, koľko pre to urobil arský farár! Jednému z jeho ohováračov jeho biskup o ňom povedal: "Neviem, či je určený, ale je osvietený"⁸².

48. Preto môj predchodca, blahej pamäti Pius XII. právom vôbec neváhal označiť za vzor pre kazateľov Večného mesta poníženého vidieckeho kňaza. "Svätý arský farár zaiste nemal prirodzené nadanie ako Segneri alebo Bossuet, ale mal živé, jasné, hlboké presvedčenie, ktoré ním hýbalo, znelo mu v hlase, žiarilo mu z očí, jeho fantázií a vnímavosti vnukalo správne, primerané, jemné myšlienky, obrazy, prirovnania, ktoré by uchvátili i sv. Františka Saleského. Takíto kazatelia si naozaj získavajú svoje poslucháčstvo. Tomu, kto je plný Krista, nebude ťažké získať pre Krista iných"⁸³. Tieto slová výborne vystihujú arského farára, katechéta a kazateľa. A keď na konci života jeho oslabený hlas už všetci nepočuli, bol tu ešte jeho ohnivý pohľad, jeho slzy, jeho výkriky lásky k Bohu, jeho prejavy bolesti len pri pomyslení na hriech, a týmto všetkým obracal veriacich, zhromaždených pri jeho kazateľnici. Ako by mohlo niekoho nezasiahnuť svedectvo života, tak totálne zasväteného Kristovej láske?

49. Svätý Ján Mária Vianney bol až do svojej svätej smrti takto verný v poučaní ľudu a pútnikov, ktorí zapíňali jeho kostol, odhaľujúc, "vhod alebo nevhod"⁸⁴, zlo vo všetkých jeho formách, a najmä, pozdvihujúc duše k Bohu, lebo "radšej poukazoval na prítlačivosť čnosti ako ošklivosť nerestí"⁸⁵. Tento pokorný kňaz vskutku zhrnul v nie bežnom stupni dôstojnosť a veľkosť služby Božiemu slovu: "Náš Pán, ktorý je pravda sama," - hovorieval, - "stará sa rovnako o svoje slovo ako o svoje Telo."

50. Je preto pochopiteľná radosť mojich predchodcov, s akou ponúkali tohto pastiera duší za vzor kňazov, lebo je vrcholne dôležité, aby bol klérus kdekoľvek a v ktoromkoľvek čase verný svojej povinnosti vyučovať. Sv. Pius X. o tom povedal: "Len sem treba smerovať a len na tom trvať, lebo kňaz nemá žiadnu závažnejšiu

úlohu ani väčšiu povinnosť"86. Túto zanietenu výzvu, ktorú naši predchodcovia neustále obnovovali a ktorá má ohlas v Kódexe kanonického práva87, ešte raz, ctihodní bratia, adresujem vám, v čase stého výročia svätého katechéta a kazateľa z Arsu. Povzbudzujem do toho, aby sa pokračovalo v pokusoch o zlepšenie podmienok vyučovania náboženstva mladých i dospelých v ich rôznych krajinách so zreteľom na odlišné prostredia. Akokoľvek sú však užitočné tieto práce, Boh nám z príležitosti tohto stého výročia arského farára kladie pred oči neodolateľne apoštolskú moc kňaza, ktorý aj vlastným životom alebo slovom vydáva svedectvo ukrižovanému Kristovi "non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis"88.

Skutočný apoštolát v spovednici

51. Zostáva nám napokon pripomenúť si v živote sv. Jána Márie Vianneya tú formu pastoračnej služby, ktorá mu bola akoby dlhým mučeníctvom a z vykonávania ktorej vysluhovanie sviatosti pokánia žiari zvláštnym jasom a prináša veľmi hojné a ozdravujúce ovocie. "Trávil priemerne pätnásť hodín denne v spovednici. Táto práca sa začínala o jednej alebo druhej ráno a nekončila sa skôr ako v noci"89. A keď päť dní pred smrťou padol od vyčerpania, poslední penitenti sa tlačili pri lôžku zomierajúceho. Ráta sa, že na konci života počet pútnikov dosiahol 80 000 ročne90.

52. Ťažko si predstaviť nepohodlie, ťažkosti, fyzické utrpenie z tohto nekonečného sedenia v spovednici pre človeka už i tak vyčerpaného pôstmi, bičovaním, chorobami, nedostatkom odдыхu a spánku. Ale viac než fyzická bolesť ho tlačila tá morálna. Počujte túto jeho sťažnosť: "Dobrý Boh je natoľko urážaný, že by ste mali pokušenie privolať koniec sveta!... Treba prísť do Arsu, aby ste vedeli, čo je hriech... Nevie, čo robiť; nie iné, ako plakať a modliť sa." Svätý zabudol dodať, že on brával na seba časť pokuty. "Pokiaľ ide o mňa," - zveroval sa tomu, čo si pýtal radu, - "dávam im malé pokánie a zvyšok robím namiesto nich"91.

53. A naozaj, arský farár žil len pre "úbohých hriešnikov", ako hovorieval, v nádeji, že sa obrátia a budú sa kajať. Ich obrátenie bol cieľ, ku ktorému smerovali všetky jeho myšlienky a dielo, ktorému obetoval všetok svoj čas a všetky svoje sily92. A to preto, lebo zo skúsenosti spovedníka poznal celú zlobu hriechu a jeho hrozné následky vo svete duší. Hovoril o tom strašnými slovami: "Keby sme mali vieru a keby sme videli dušu v stave smrteľného hriechu, od údesu by sme zomreli!"93

54. No trpkosť jeho bolesti a sila jeho slova nepravania natoľko zo strachu pred večnými trestami, ktoré ohrozujú zatvrdilého hriešnika, ale skôr z pomyslenia, aká je neuznaná a urážaná Božia láska. Zoči-voči tvrdošijnosti hriechu a nevďačnosti voči takému dobrému Bohu mu tiekli slzy z očí: "Ó, priateľ môj", - hovorieval, - "plačem ja, lebo vy neplačete!"94 A naopak, s akou jemnosťou a horlivosťou nechával zrodiť sa nádeji v kajúcich srdciach! Pre tieto bol neúnavným vysluhovateľom Božieho milosrdenstva, ktoré je, ako hovorieval "ako silný prúd, čo strháva so sebou srdcia"95 a nežné ako starostlivosť matky, lebo Boh je "hotový odpustiť skôr, než matka vytrahať vlastné dieťa z ohňa"96.

55. Nech sa pastierom duší, podľa príkladu svätého arského farára, stane vecou srdca venovať sa s patričnou schopnosťou a obetavosťou tejto takej veľmi dôležitej službe, lebo pomocou nej napokon Božie milosrdenstvo triumfuje nad ľudskou zlobou a hriešnik sa zmieruje s Bohom. Berme pritom do úvahy, že môj predchodca Pius XII. odsúdil "gravissimis verbis" mylnú mienku, podľa ktorej netreba považovať za dôležité časté spovedanie sa zo všedných hriechov: "Pre čoraz horlivejší pokrok na ceste čnosti chcem živo odporúčať nábožne a často chodiť na spoveď, čo Cirkev zaviedla nie bez vnuknutia Svätého Ducha"97. Napokon chcem veriť, že Pánovi služobníci budú podľa predpisov kanonického práva98 prví, čo budú pravidelne a s vrúcnosťou pristupovať k sviatosti pokánia, takej dôležitej pre ich posväcovanie a že si vezmú k srdcu dôrazné naliehania v tejto veci, ktoré Pius XII.

cítil povinnosť viackrát im adresovať "dolenti animo"99.

ZÁVER

56. Na záver tohto listu, ctihodní bratia, chcem vám vyjadriť všetku svoju najvrúcnejšiu nádej, že pomocou Božej milosti toto sté výročie smrti svätého arského farára môže v každom kňazovi prebudiť túžbu veľkodušnejšie konať svoju službu, a najmä svoju "prvú kňazskú povinnosť", ktorou je dosahovanie vlastného posväcovania"100.

57. Keď z vrcholu, ktorým je rímsky pontifikát, kam sa Prozreteľnosti zachcelo umiestniť ma, posudzujem nesmierne očakávanie duší, vážne problémy evanjelizácie v toľkých krajinách a náboženské potreby kresťanských národov, všade sa mi stavia pred oči postava kňaza. Čo by bolo bez neho, bez jeho každodennej činnosti, so všetkými iniciatívami, aj s tými najprimeranejšími dnešnej dobe? Čo by urobili aj najveľkodušnejší laickí apoštoli? Práve od týchto kňazov, tak veľmi milovaných, na ktorých spočívajú toľké nádeje pre pokrok Cirkvi, odvažujem sa v Kristovom mene vyžadovať absolútnu vernosť duchovným požiadavkám ich kňazského povolania. Nech moju výzvu potvrdia slová sv. Pia X. plné múdrosti: "Na to, aby Ježiš Kristus mohol vládnuť vo svete, nič nie je také potrebné, ako svätosť kléru, lebo príkladom, slovom a vedou sa stáva vzorom veriacim"101. Takmer to isté povedal sv. Ján Mária Vianney svojmu biskupovi: "Ak chcete obrátiť svoju diecézu, musíte všetkých svojich farárov urobiť svätými."

Rôzne povzbudenie

58. Vám, ctihodní bratia, čo nesiete zodpovednosť za posväcovanie vašich kňazov, odporúčam pomáhať im v ťažkostiach, niekedy dosť vážnych, ich osobného života alebo ich služby. Čo nemôže urobiť biskup, ktorý miluje svojich kňazov, ak si získal ich dôveru, ak ich pozná, zblízka ich sleduje a vedie ich pevnou, vždy otcovskou autoritou? Pastieri celej diecézy, buďte tým v prvom rade a osobitným spôsobom pre tých, čo s vami úzko spolupracujú a s ktorými vás spájajú také posvätné zväzky.

59. Všetkých veriacich však žiadam, aby sa v tomto roku stého výročia modlili za kňazov a ak môžu, aby prispievali k ich posväteniu. Horliví kresťania dnes veľa čakajú od kňaza. Vo svete, kde triumfuje moc peňazí, zvädzanie zmyslov, prvenstvo techniky, chcú v ňom vidieť svedka neviditeľného Boha, človeka viery, ktorý zabudol na seba a je plný činorodej lásky. Nech títo kresťania vedia, že môžu veľmi vplývať na vernosť ich kňazov takémuto ideálu, a to zbožnou úctou k ich kňazskému charakteru, presnejším pochopením ich pastoračnej úlohy a ich ťažkostí a aktívnejšou spoluprácou na ich apoštoláte.

60. Napokon sa obraciam na mládež pohľadom vrchovato naplneným láskou a nádejou. Žatva je veľká, ale robotníkov je málo102. Apoštoli, vyčerpaní z námah, v mnohých oblastiach s veľkou túžbou očakávajú tých, čo ich nahradia. Celé národy trpia duchovným hladom, ktorý je horší ako hlad telesný; kto im prinesie nebeský pokrm pravdy a života? Máme pevnú dôveru, že mládež nášho storočia bude rovnako veľkodušná v odpovedi na výzvu Majstra, ako bola v minulosti. Bezpochyby, situácia kňaza je často ťažká. Niet sa čo diviť, že on je ako prvý vystavený prenasledovaniu nepriateľmi Cirkvi, lebo - ako hovorieval arský farár - keď sa má zničiť náboženstvo, začne sa útokom na kňaza. Ale napriek týmto veľkým ťažkostiam, nech nikto nepochybuje o nanajvýš šťastnom osude, čo je dedičstvom horlivého kňaza, ktorého Spasiteľ Ježiš Kristus povoláva spolupracovať na najsvätejšom diele - na spáse duší a na vzraste mystického Tela. Nech preto kresťanské rodiny docenia svoju zodpovednosť a dajú svojich synov s radosťou a vďačnosťou do služby Cirkvi. Nemienim tu rozvíjať túto výzvu, ktorá je aj vašou, ctihodní bratia. Ale som si istý, že pochopíte a budete mať účasť na túžbe môjho srdca a na celej sile presvedčenia, ktorú chcem vložiť do svojich slov. Tú veľmi

vážnu vec, od ktorej závisí budúcnosť toľkých tisícov duší, zverujem svätému Jánovi Márii Vianneyovi!

Modlitba a požehnanie

61. A teraz obraciam zrak na Nepoškvrnenú Pannu. Krátko predtým, ako arský farár dovŕšil svoju dlhú životnú dráhu, plnú zásluh, v inej oblasti Francúzska sa zjavila ona pokornému a čistému dievčaťu, aby mu odovzdala posolstvo o modlitbe a pokaní, ktoré, ako je známe, našlo v celom storočí duchovný ohlas. Život svätého kňaza, ktorého spomienku slávime, bol totiž akoby anticipovanou živou ilustráciou veľkých nadprirodzených právd, čo sa dostávali jasnozrivej z Massabielle. On sám mal veľmi živú úctu k Nepoškvrnenému počatiu Najsvätejšej Panny, on, čo v roku 1836 zasvätil farnosť Márii bez hriechu počatej, a zaiste s veľkou vierou a radosťou prijal dogmatickú definíciu z roku 1854¹⁰³. Aj ja rád spájam v myšlienkach a vo vďačnosti voči Bohu obe storočnice Lúrd a Arsu, ktoré prozreteľnostne nasledujú za sebou a robia veľkú česť národu, takému drahému môjmu srdcu, s mnohými jeho veľmi svätými miestami. Vo vďačnosti za toľké prijaté dobrodenia a v nádeji na ďalšiu priazeň modlím sa svoju mariánsku invocáciu, ktorá bola svätému arskému farárovi blízka: "Nech je zvelebené najsvätejšie a nepoškvrnené počatie Blahoslavenej Panny Márie, Božej Matky! Nech všetky národy oslavujú, celá zem vzýva a dobrorečí tvojmu nepoškvrnenému srdcu"¹⁰⁴!

62. So živou nádejou, že toto sté výročie smrti svätého Jána Márie Vianneya môže v celom svete vzbudiť obnovenie horlivosti u kňazov i u mladých povolanych na kňazstvo a môže okrem toho vyvolať živšiu a činorodejšiu pozornosť každého veriaceho na problémy, týkajúce sa života a služby kňazov, všetkým, a na prvom mieste vám, ctihodní bratia, ako záloh nebeských milostí a dôkaz mojej blahosklonnosti, zo srdca udeľujem apoštolské požehnanie.

Ján XXIII.

V Ríme, pri Sv. Petrovi, 1. augusta 1959, v prvom roku nášho pontifikátu.

POZNÁMKY

- 1 AAS XVII, 1925, s.224.
- 2 Litt. Apost. Anno Jubilari; AAS XXI, 1929, s.313.
- 3 Acta Pii X, IV, ss.237-264.
- 4 AAS XXVIII, 1936, ss.5-53.
- 5 AAS XVII, 1950, s.357-702.
- 6 AAS CLVI, 1954, ss.313-317 a 666.
- 7 Porov. L'Osservatore romano, 17. okt. 1958.
- 8 Pontif. rom., porov. Jn 15,15.
- 9 Exhort. Haerent animo; Acta Pii X, s.238.
- 10 Oratio missae, in festo S.I.M. Vianney.
- 11 Porov. Archiv. Secr. Vat. C. SS. Rituum, Processus, t.227, s.196.
- 12 Alloc. Annus sacer.; AAS, XLIII, 1950, s.29.
- 13 Tamže.
- 14 Sv. Tomáš, Sum.th., II-II, q. 184, a. 8 in C.
- 15 Pius XII., Prejav 16. apríla 1953; AAS XLV, 1953, s.288.
- 16 Mt 16,24.
- 17 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, s.42.
- 18 Porov. tamže, t.227, s.137.
- 19 Porov. tamže, t.227, s.92.

- 20 Porov. tamže, t.3897, s.510.
- 21 Porov. tamže, t.227, s.334.
- 22 Porov. tamže, t.227, s.305.
- 23 Litt. Enc. Divini Redemptoris; AAS XXIX, 1937, s.99.
- 24 Litt. Enc. Ad catholici sacerdotii; AAS XXVIII, 1936, s.28.
- 25 CIC, can.1473 (porov. CIC z r.1983, can.282).
- 26 Porov. Sermons du B. Jean B.M. Vianney, 1909, t.I, s.364.
- 27 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, p.91.
- 28 In Lucae Evangelium Expositio, IV, in c.12; Migne PL, 92, col.494-5.
- 29 Lk 10,7.
- 30 Porov. Adhort. apost. Menti Nostrae; AAS XLII, 1950, ss.697-699.
- 31 Porov. Archiv. Secret. Vat., t.227, s.91.
- 32 Sum. th., 1 c..
- 33 Exhort. Haerent animo; Acta Pii X, IV, s.260.
- 34 AAS, XLVI, 1954, ss.161-191.
- 35 Porov. Archiv. Secret. Vat., t.3897, s.536.
- 36 Porov. 1Kor 9,27.
- 37 Arch. Secret. Vat., t.3837, s.304.
- 38 Litt. Enc. Ad catholici sacerdotii; AAS XXVIII, 1936, s.28.
- 39 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, n.29.
- 40 Porov. tamže, t.227, s.74.
- 41 Porov. tamže, t.227, s.39.
- 42 Porov. tamže, t.3895, s.153.
- 43 Lk 10,16.
- 44 Exhort. In auspicando; AAS LX, 1948, s.375.
- 45 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, s.136.
- 46 Porov. tamže, t.227, s.33.
- 47 Pius XII., Prejav z 11. januára 1953; Discorsi e radiomessaggi di P.P. Pio XII., t.14, s.452.
- 48 Porov. Archiv. Secret. Vat., t.227, s.131.
- 49 Porov. tamže, t.227, s.1100.
- 50 Porov. tamže, t.227, s.54.
- 51 Porov. tamže, t.227, s.45.
- 52 Porov. tamže, t.227, s.29.
- 53 Porov. tamže, t.227, s.976.
- 54 CIC, can.125 (porov. CIC z r.1983, can.276).
- 55 Tamže, can.135 (porov. CIC z r.1983, can.276).
- 56 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, s.36.
- 57 Exhort. Haerent animo; Acta Pii X, IV, ss.248-249.
- 58 Prejav z 24.júna 1939; AAS XXXI, s.249.
- 59 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, s.1103.
- 60 Porov. tamže, t.227, s.45.
- 61 Porov. tamže, t.227, s.459.
- 62 Porov. Message, 25. júna 1956; AAS XLIII, 1956, s.579.
- 63 Prejav z 13. marca 1943; AAS XXXV, 1943, ss.114-115.
- 64 Rim 12,1.
- 65 Adhort. Apost. Menti nostrae; AAS XLII, 1950, ss.666-667.
- 66 Porov. tamže, ss.667-668.
- 67 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, s.319.
- 68 Porov. tamže, t.227, s.47.
- 69 Porov. tamže, t.227, s.181.
- 70 Adhort. Apost. Menti nostrae; AAS XLII, 1950, s.676.
- 71 Jn 15,5.

- 72 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, s.629.
- 73 Porov. tamže, t.227, s.15.
- 74 Porov. Semons, 1c., t.2, s.86.
- 75 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, s.1210.
- 76 Arch. Secret. Vat., t.227, s.53.
- 77 Porov. tamže, t.227, s.991.
- 78 Porov. tamže, t.227, s.53.
- 79 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, s.1102.
- 80 Porov. tamže, t.227, s.580.
- 81 Porov. Arch. Secret. Vat., t.3897, s.444.
- 82 Porov. tamže, t.3897, s.82.
- 83 Porov. Prejav 16. marca 1946; AAS XXXVIII, 1946, s.186.
- 84 2Tim 4,2.
- 85 Porov. Arch. Secret., Vat., t.227, s.185.
- 86 Litt. Encyc. Acerbo nimis; Acta Pii X, II, s.75.
- 87 CIC, can.1330-1332 (porov. CIC z r.1983, can.756-757).
- 88 1Kor 2,4.
- 89 Porov. Arch. Secret. Vat., t.6227, s.18.
- 90 Porov. tamže.
- 91 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, s.1018.
- 92 Porov. tamže, t.227, s.18.
- 93 Porov. tamže, t.227, s.290.
- 94 Porov. tamže, t.227, s.999.
- 95 Porov. tamže, t.227, s.978.
- 96 Porov. tamže, t.3900, s.1554.
- 97 Litt. Encyc. Mystici Corporis; AAS XXXV, 1943, s.235.
- 98 CIC, can.125, s.1 (porov. CIC z r.1983, can.276).
- 99 Porov. Litt. Encyc. Mystici Corporis; AAS XXXV, 1943, s.235; Litt. Encyc. Mediator Dei; AAS XXXIX, 1947, s.585; Adhort. Apost. Menti Nostrae; AAS XLII, 1950, s.674.
- 100 Porov. Adhort. Apost. Menti nostrae; AAS XLII, 1950, s.677.
- 101 Porov. Epist. La ristorazione; Acta Pii X., I, s.257.
- 102 Porov. Mt 9,37.
- 103 Porov. Arch. Secret. Vat., t.227, s.90.
- 104 Porov. tamže, t.227, s.1021.